FISKEHODDORNA
ÖPPETTIDER
TIS-LÖR 06.30-13.00

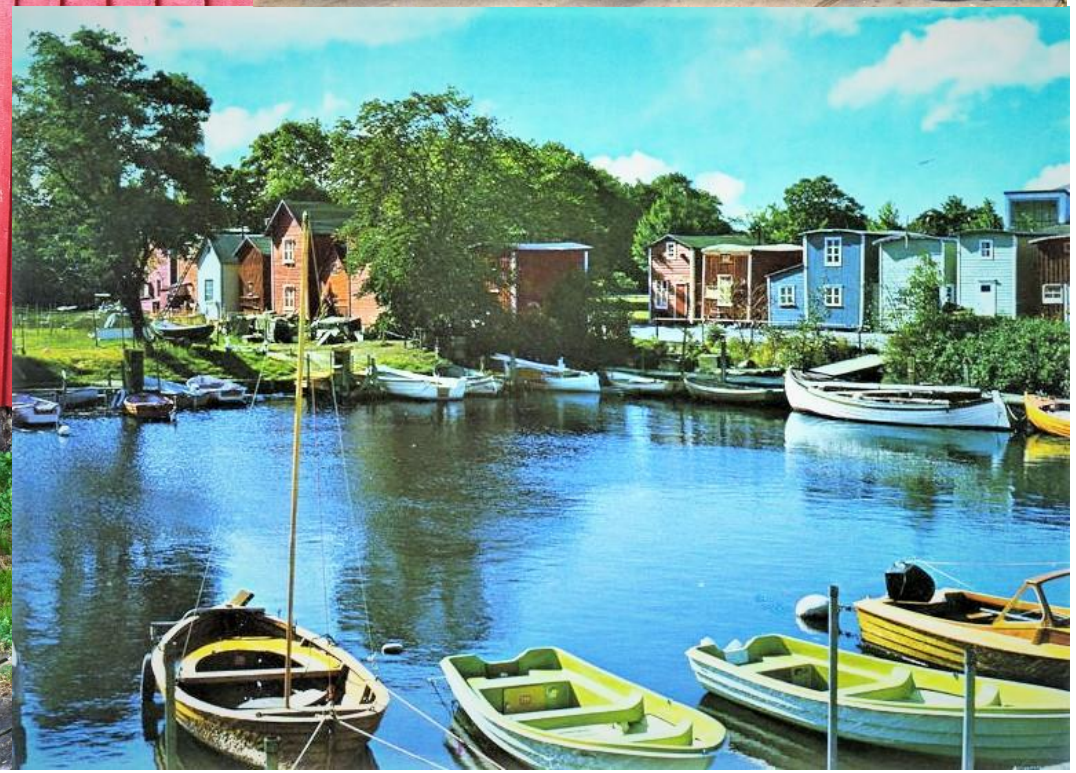

Fiskhandel i Malmö

Under senmedeltiden hade sillfisket vuxit till nära nog en industri. Hansans koggar levererade salt och tomtunnor från Lüneburg och återvände med tunnorna fulla av saltad sill för den europeiska marknaden. I Skanör låg den stora sillmarknaden, men man beräknar att bara från det dåtida fiskeläget Malmö såldes 11 000 ton sill per år till köpmännen från Lübeck.

Under 1900-talets andra hälft minskade åter fiskets betydelse för Malmö. Fisken importerades och handeln övertogs av grossister. Hoddorna hotades av nedläggning. De få yrkesfiskare som ännu var verksamma på 1950-talet donerade sina hoddor till Malmö museum med förbehållet att de skulle få använda bodarna under sin livstid.

Fiskhandel i Malmö

De välbekanta fiskehoddorna vid Malmö Museer började uppföras under andra hälften av 1800-talet.

Hansan var mäktig

Hansans vanliga Resvägar Mellan Städer Man Handlade med

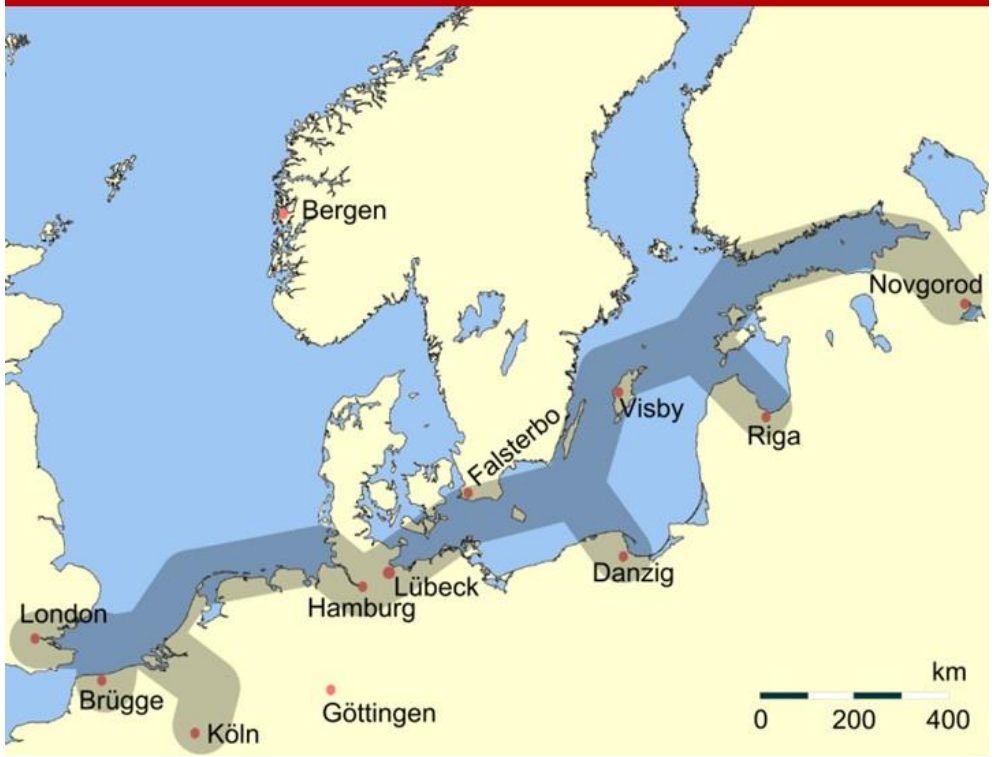

Lübeck

Lübeck

De välbekanta malmöitiska fiskehoddorna började uppföras under andra hälften av 1800-talet. Hoddan var ursprungligen en enkel enrumsbod uppförd av lådbrädor. Senare kom en tvårummare, hög och smal i två våningar. På övervåningen förvarades redskapen och på bottenvåningen satt man och arbetade med näten. Då som idag skedde fiskkommersen i ett stånd framför hoddan. Fiskehoddorna flyttades från Citadellkajen till Banérkajen 1956. Av de 30-tal hoddor (bodar) som skulle rivas räddade Malmö Museer de bäst bevarade från olika tidsepoker

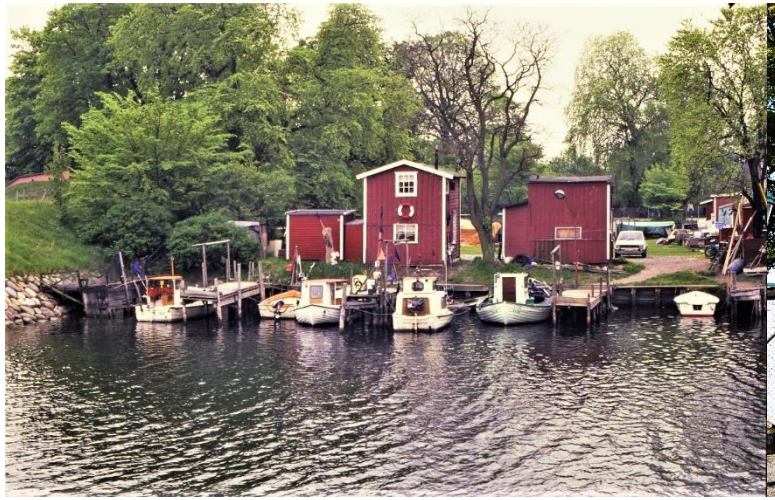

FDM 000025

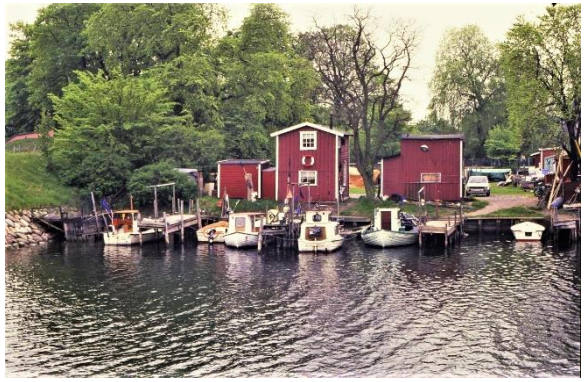

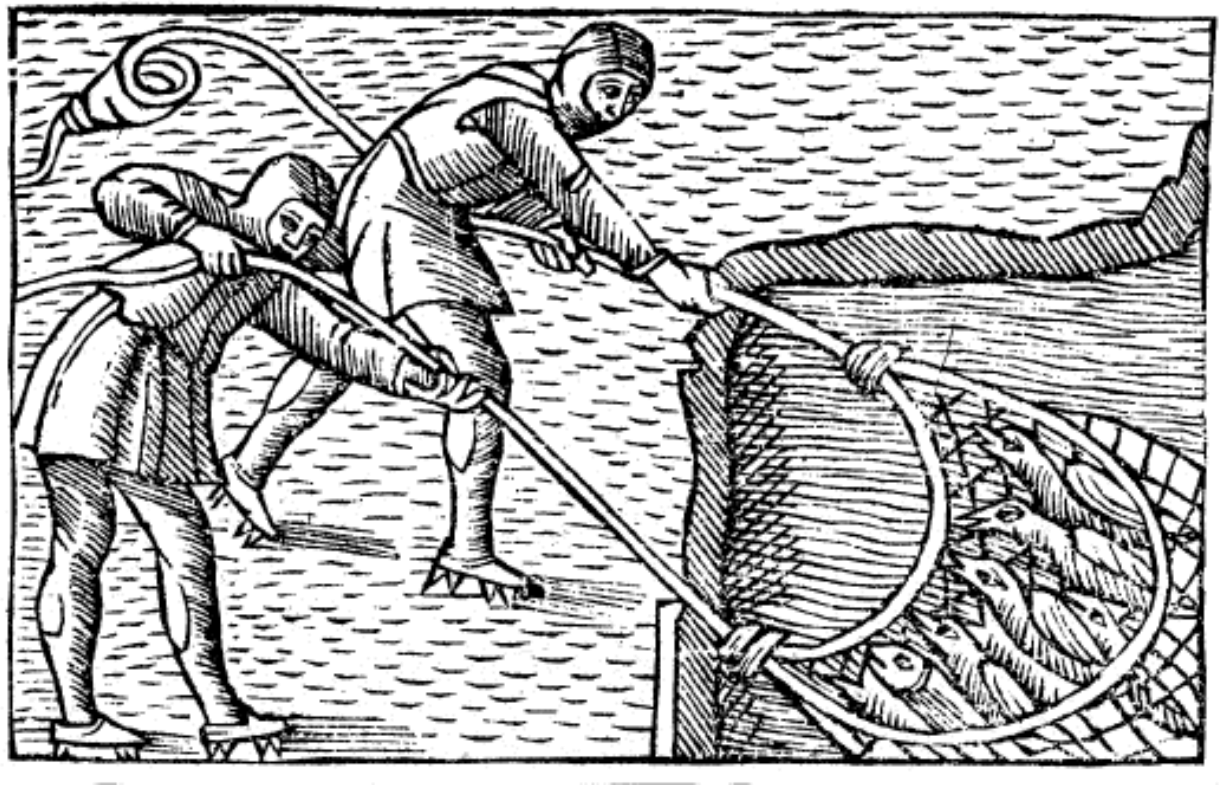

Olaus Magnus: fiske (1555)

När sillen uteblev 1560 slutade marknadens storhetstid i Skåne, Skanör och Falsterbo nästan ödelades, samtidigt med de vendiska städernas stagnationsperiod.

För att kunna konservera fisken för transport till Kontinentaleuropa behövdes tunnor och salt. Den närmsta större saltförekomsten fanns i Lüneburg och fördes därifrån till Lübeck på den gamla saltvägen (Alte Salzstraße), och sedan vidare tillsammans med tunnor till Falsterbo. Därutöver tillkom dagligvaruleveranserna (öl, ett baslivsmedel på den tiden, och kött) för de upp till 200 000 människorna som vistades där under säsongen. Även medhjälpare hämtades till största delen med skepp från de tyska städerna längs Östersjökusten. Därför kunde det vid vissa tillfällen i Öresund utanför Falsterbo ända fram till Dragør på ön Amager på sundets västsstrand samtidigt ligga upp till 500 skepp av olika storlek, de minsta kunde lasta mellan fyra och fem tunnor sill, de största omkring 400. År 1398 gick salttransporten mellan Lüneburg och Lübeck via den första kanalen i Europa som gick över ett vattendrag, Stecknitzkanalen. Återtransporten av tunnorna med salt sill gick efter samma farled.

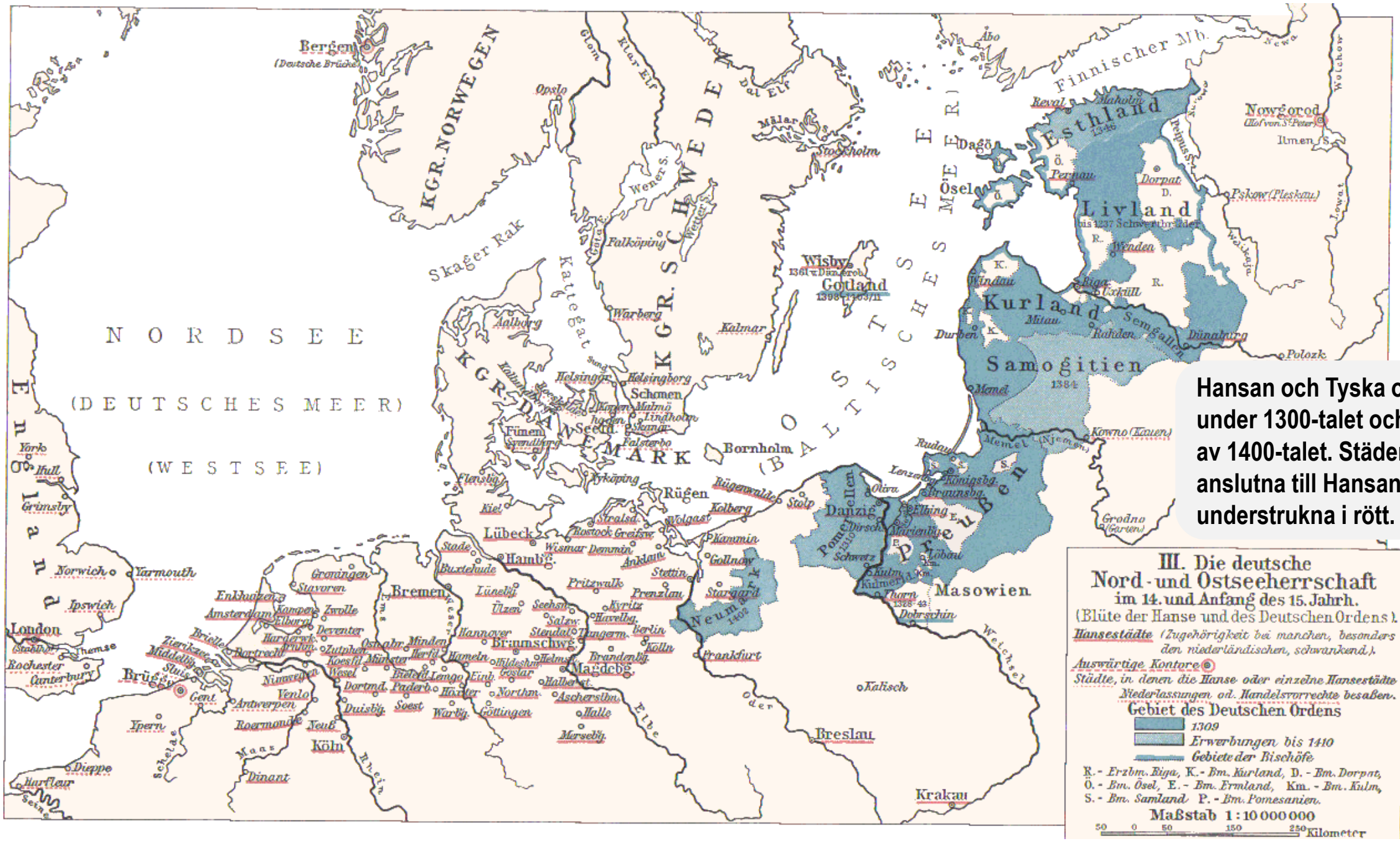

Hansan och Tyska orden under 1300-talet och början av 1400-talet. Städer anslutna till Hansan är understrukna i rött.

III. Die deutsche Nord- und Ostseeherrschaft im 14. und Anfang des 15. Jahrh.

(Blüte der Hanse und des Deutschen Ordens).

Hansestädte (Zugehörigkeit bei manchen, besonders den niederländischen, schwankend).

Auswärtige Kontore

Städte, in denen die Hanse oder einzelne Hansestädte Niederlassungen od. Handelsvorrechte besaßen.

Gebiet des Deutschen Ordens

1309

Erwerbungen bis 1410

Gebiete der Bischöfe

R. - Erzbm. Riga, K. - Bm. Kurland, D. - Bm. Dorpat, Ö. - Bm. Ösel, E. - Bm. Ermland, Km. - Bm. Kulm, S. - Bm. Samland P. - Bm. Pomesanien.

Maßstab 1 : 10 000 000

50 0 50 150 250 Kilometer

HANSAN

Hansan eller Hanseförbundet var ett handelsmonopolförbund av främst tyska eller tyskdominerade städer, som från mitten av 1100-talet till mitten av 1600-talet idkade gemensam handel vid Nord- och Östersjön och som skyddade sin handel mot konkurrens. I vidare mening inkluderar hansa även stadsförbundet Hansans föregångare som i själva verket var flera olika handelsförbund eller "Hansor" från 1100-talet, ofta kallad "köpmanshansan", och framåt till "stadshansans" bildande på 1300-talet. Hansan omfattade som mest nästan 100 städer, av vilka Lübeck var den ledande. Tre olika huvudgrupper (drittlar av städer formades till en början inom Hansan. Dessa var dels köpmannaorganisationen Gotlandsfarargille under Visbys ledning, dels städerna från Rhenlandet och Westfalen samt Lübeck. Hansans betydelse upphörde under 1600-talet, då världshandeln, som en följd av de geografiska upptäckterna, tog andra vägar. Namnet på förbundet kommer från den äldre högtyskans Hansa, som betyder "grupp", "klunga", "följe" eller "skara".
Under medeltiden växte de nordtyska städernas inflytande i den europeiska handeln. På 1300-talet slöt de sig samman i ett förbund, hansan, som fick stor både ekonomisk och politisk betydelse i hela Nordeuropa ända in på 1500-talet.

HANSAN

Hansan växte först fram i Tyskland, i områdena kring floderna Rhen, Weser och Elbe. Till en början bestod den av flera enskilda intresseorganisationer för olika grupper av köpmän, som erbjöd varandra skydd längs farofyllda transportvägar och stödde varandras handel. De tyska köpmännen övertog på 1000-talet det danska köpmansgillet Sankt Clemens i London. Då staden Lübeck grundades 1143 kom det att innebära en snabb expansion av den tyska handeln på Östersjön. Det är okänt när de första gillena bildades men åtminstone 1157 fanns ett sådant bland de tyska köpmännen i London då de slöt ett avtal med Henrik II, kort därpå slöts liknande avtal med Novgorod och Gotland. År 1161 slöt Norge ett handelsavtal med Lübeck. Under början av 1200-talet drog hanseköpmännen fördel av Tyska ordens expansion i Baltikum och knöt till sig vitryska och litauiska områden i sitt handelsnät. År 1227 slöt man handelsavtal med fursten av Smolensk och redan vid mitten av 1200-talet fanns ett dussintal städer med lybsk rätt i Östersjöområdet[4], däribland Reval, Wismar, Rostock, Stralsund, Greifswald, Kolberg, Danzig och Elbing. Riga grundades 1201 med gotländskt myntsystem och lag efter gotländsk rätt, men inordnades under denna tid i Hansan. Under det tidiga 1200-talet ökade även antalet tyska köpmän på sillmarknaderna i Skåne. De flesta kom från Lübeck, men även från andra städer som Rostock, Wismar, Stralsund, Greifswald, Stettin och Danzig deltog i handeln. Lübeck kom under hela medeltiden att förbli Hansans centralort i Östersjön.

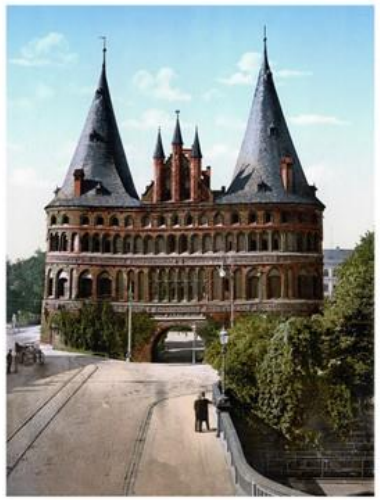

Stadsporten Holstentor uppfördes 1478 och var en av fyra portar som i fordom ledde in till Lübeck.

De tre skandinaviska rikenas förening under en regent betraktades som en fara för Lübecks Ostersjövälde. Därför tog staden under en av sina fyra borgmästare, Nicolaus Brömse, en väsentlig del i omgestaltningen av de politiska förhållandena i Norden genom att med penningar och krigsmateriel understödja Gustav Vasa i kampen mot Danmark. Den skuld Sverige drog på sig till Lübeck var på omkring 170 000 lybska mark.

HANSAN

Inte långt efter Kalmarunionens upplösning började Hansans förfall och därmed Lübecks tillbakagång. Till detta bidrog mycket de svåra inre striderna mellan det katolsk-aristokratiska partiet under den ovannämnda Bröms och Hermann Plönnies och det protestantisk-demokratiska under Jürgen Wullenwever. Det sistnämnda partiets försök att med stöd av borgare och bönder i Danmark återuppsätta Kristian II på Danmarks tron misslyckades, eftersom det fick emot sig inte bara adel och präster i Danmark, utan även Sverige, som dessutom retats upp av dess penningkrav. Sveriges ställning till Lübeck vid denna tid har jämförts med Spaniens sydamerikanska koloniers ställning till moderlandet (på grund av Sveriges export av viktiga metaller). Lübeck fick visserligen i freden (14 februari 1536) sina handelsrättigheter i Danmark bekräftade och fick Bornholm på ytterligare 50 år, men dess envälde i handelsväg inom Sverige knäcktes genom fejden. Sista gången Lübeck uppträdde som självständig krigförande stat var i Nordiska sjuårskriget (1563-1570), då det i förbund med Danmark sökte tränga svenskarna från Estland, varifrån dessa hindrade Lübecks fria handel med Ryssland. Efter trettioåriga kriget, under vilket kejsaren slöt fred med Kristian IV den 12 maj 1629 i Lübeck, förlorade staden resten av sin forna politiska och handelsbetydelse. Holländarna tog över den ledande rollen som sjömakt i Östersjön.En annan bidragande orsak till Lübecks minskade betydelse var den gradvisa igensandningen av Traves mynning i Östersjön.